

Stanowisko nr 13/2024.
Pomorskiego Zespołu ds. Kobiet
z dnia 25.01.2024 r.

w sprawie: podjęcia kompleksowych działań zmierzających do przeciwdziałania przemocy w sporcie.

Pomorski Zespół ds. Kobiet w wyniku:

- analizy materiałów dotyczących zjawiska przemocy w sporcie,
- wysłuchania ekspertów podczas posiedzenia Zespołu 12.01.2024,
- zapoznania się z konkretnymi zjawiskami przemocy wobec kobiet i małoletnich na Pomorzu,

zauważa, że występują znaczące opóźnienia w badaniu i identyfikacji przemocy w polskim sporcie, jak również brak reakcji na przemoc.

Sport w powszechnym odczuciu kojarzy się z czystością rywalizacji, zasadą „fair play”, dobrem dziecka. Jednak światowe badania, jak również negatywne analizy doświadczania przemocy w Polsce, wskazują na akceptowanie w środowisku sportowym zachowań powszechnie uznanych za niedopuszczalne oraz na brak odpowiedzialności i opracowanych norm. Badania przeprowadzane na świecie w środowisku sportowym wskazują na powszechne doświadczanie przez zawodników przemocy psychicznej, fizycznej i seksualnej. W badaniu Parent, Vaillancourt-Morel (2020) 31,6% badanych doświadczyło więcej niż jednej formy przemocy, a 16,6% doświadczyło trzech form przemocy. Specyfika sportu, relacje, jakie w nim panują, system zależności, budowanie przekonania, że przemoc prowadzi do sukcesu, otwierają środowisko na wszelkie nadużycia. Prowadzone na świecie badania wskazują na zdecydowanie częstsze stosowanie przemocy w środowisku sportowym niż w jego otoczeniu. Wynika to ze specyficznych relacji i więzi pomiędzy trenerami i zawodnikami, nadużywaniu władzy oraz braku ścieżek i instytucji, do których można zgłaszać zjawiska przemocy. Negatywne zjawiska pogłębiane są w wyniku manipulacji, wytwarzania więzi wynikających z

autorytetu trenerów i znanych sportowców lub decydentów, jak również występowania takich zjawisk jak grooming, szczególnie groźnych wobec małoletnich.

Szczególnym problemem jest wskazywany w badaniach brak wiedzy ofiar i świadków przemocy o tym, komu można powiedzieć o występujących zjawiskach i do kogo się zgłosić, by uzyskać pomoc. Brak jest środków na pomoc dla ofiar oraz systemowego wsparcia, w tym wsparcia psychologicznego.

Warto nadmienić, że podobne badania nie były prowadzone w Polsce, co przekłada się na brak pogłębionej wiedzy na temat skali problemu przemocy w sporcie w naszym kraju.

Związki sportowe nie wdrażają zasad postępowania zapobiegających zjawiskom niepożądanym (mobbing, przemoc, dyskryminacja, inne działania). W 2016 roku na 26 związków tylko 6 posiadało Kodeks Etyki. Cześć z tych 6 związków określało tym mianem dokumenty, które w ogóle nie nawiązywały do kwestii etycznych.

W zdecydowanej większości związków sportowych brak jest Polityk Przeciwdziałania Mobbingowi, a obawy budzi przyszłość w zakresie wdrażania Standardów Ochrony Małoletnich. Badania MSiT, diagnozujące sytuację kobiet w sporcie wyczynowym, wskazują, że postępowania o dyskryminację i molestowanie kierowane są w związkach na ścieżkę postępowania dyscyplinarnego. Jednak opisane sposoby postępowania i rozwiązania stosowane w związkach sportowych nie zachęcają ofiar do zgłaszania przemocy i nadużyć, co znajduje wyraz w fakcie, że przez kolejne 3 lata przed w/w badaniem nie zgłoszono w Polsce ani jednej skargi związanej z dyskryminacją.

Praktyka i obserwowane reakcje na przemoc w związkach sportowych wskazują jednak nie tylko na występujące zjawiska, ale również na całkowite ignorowanie cierpienia ofiar przemocy.

Pomorski Zespół ds. Kobiet zapoznał się, w zakresie badania zjawiska przemocy w sporcie, z przebiegiem dwóch konkretnych spraw w regionie pomorskim. Zapoznano się ze sprawą molestowania seksualnego w ośrodku sportu jeździeckiego w Dziemianach (na Pomorzu) i zakresem reakcji Polskiego Związku Jeździeckiego w tej sprawie. Zapoznano się również ze sprawą pobicia w jednym z gdańskich klubów rozrywki zawodniczki Mikayli Cowling.

Bezradność i obojętność otoczenia w obliczu opisanego zjawiska stała się dla Zespołu powodem zapoznania się z opiniami ekspertów i w oparciu o ich rekomendacje Pomorski Zespół ds. Kobiet wnosi o podjęcie zdecydowanych, pilnych, konsekwentnych działań przeciwdziałających przemocy w sporcie. W ramach w/w działań Zespół rekomenduje przestanie rekomendacji niżej wymienionym podmiotom:

Dla Samorządu Województwa Pomorskiego, rekomendowane działania:

- uzależnienie wsparcia finansowego dla sportu od obowiązku przedłożenia z wnioskiem o wsparcie finansowe Kodeksu Etyki, Polityki Przeciwdziałania Mobbingowi i Standardów Ochrony Małoletnich (dla podmiotów, dla których obowiązują zapisy ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606)),
- dla podmiotów wnioskujących o finansowanie działań w sporcie wprowadzenie obowiązku przedłożenia jako załącznika do wniosku oświadczenia, że podmiot i jego pracownicy/współpracownicy/zawodnicy/trenerzy nie są przedmiotem postępowania związanego z naruszeniem Standardów Ochrony Małoletnich lub postępowania karnego z rozdziału XXV kk. ani też żaden z nich nie jest osobą skazaną za przestępstwo z tego rozdziału.

Do parlamentarzystów z regionu pomorskiego, rekomendowane działania:

- pilne opracowanie, procedowanie i uchwalenie zmiany do Ustawy o Sporcie zgodnie z propozycjami zawartymi w projektach Parlamentarnego Zespołu ds. Sportu (poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o sporcie EW-020-1305/23) oraz Ministra Sportu i Turystyki,
- wprowadzenie zasad obowiązujących w ustępie 3 art. 9 Ustawy z dnia 25 czerwca 2010 o sporcie ze szczególnym uwzględnieniem pkt 3) tego ustępu jako obowiązujących również w regionalnych związkach sportowych,
- uruchomienie środków finansowych na zapewnienie opieki dla ofiar przemocy w sporcie zapewniających pokrycie kosztów leczenia, rehabilitacji oraz konsultacji i opieki psychologicznej.

Do Ministra Sportu i Turystyki Pana Sławomira Nitrasa, rekomendowane działania:

- przeprowadzenie szerokich badań ilościowych i jakościowych we wszystkich związkach sportowych w zakresie badania zjawiska przemocy i dyskryminacji w sporcie, przyczyn występowania, działań związków sportowych podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy i dyskryminacji. Badania powinny obejmować zjawisko przemocy i dyskryminacji zarówno wśród, jak i wobec małoletnich oraz dorosłych,
- stworzenie platformy informacyjnej dla ofiar przemocy z podaniem danych kontaktowych do ośrodków pomocy oraz wsparcie finansowe tych ośrodków,
- uruchomienie programów szkoleniowych z zakresu przeciwdziałania przemocy, dyskryminacji, mobbingu, ochrony małoletnich dla związków sportowych i klubów,

- w trybie pilnym w ramach dostępnych narzędzi i kompetencji podjęcie działań wprowadzających obowiązek opracowania „Kodeksów Etyki”, „Polityki Przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi”, w każdym związku sportowym o charakterze ogólnopolskim i regionalnym oraz w każdym klubie i ośrodku sportowym,
- powiązanie finansowania związków i klubów z wymogiem przedkładania z wnioskiem o finansowanie pod rygorem jego odrzucenia (wymogi formalne) Kodeksu Etyki, Polityki Przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi, Standardów Ochrony Małoletnich oraz obowiązku przedłożenia jako załącznika do wniosku oświadczenia, że związek/klub i jego pracownicy/współpracownicy/zawodnicy/trenerzy nie są przedmiotem postępowania związanego z naruszeniem Standardów Ochrony Małoletnich lub postępowania karnego z rozdziału XXV kk. ani też żaden z nich nie jest osobą skazaną za przestępstwo z tego rozdziału.

Zgłaszając rekomendacje Pomorski Zespół ds. Kobiet deklaruje współpracę w ramach posiadanych możliwości i promowanie wszelkich działań zmierzających do zakończenia patologii i krzywdy ofiar. Mamy nadzieję na wsparcie i działania zmierzające do zakończenia i wyeliminowania zjawiska, które- nie tylko w sporcie - nie powinno mieć miejsca.

Pomorski Zespół ds. Kobiet

